

Het CEF en moedertaal

1 januari 2004

Auteurs: [T. Meestringa](#), [M. Breed](#)

Volume: [35](#)

Nummer: [4](#)

Pagina's: 128-139

Documenten

- [moer_jrg35_033.pdf](#)

ondanks dat deze presentatie absoluut geen theun meestringa workshop had mogen heten was ik zeer voldaan deze gevolgd te hebben monic bree d op de juiste weg om half zeven het einde van de conferentie zocht ik mijn groep mede ho s op en bespraken het cef en moedertaa l we al wandelend naar het restaurant de dag de meningen waren zeer verdeeld maar een ding kwam duidelijk naar voren als lio s deden wij het lang niet slecht veel van wat er in de is het europese raamwerk voor presentaties naar voren kwam was niet nieuw voor ons ook bleek uit de presentaties dat onze het vreemde talenonderwijs oo k visie op onderwijs de visie van de toekomst zou worden nadat we tot deze conclusie waren geschikt voor het onderwijs in he t gekomen konden we tevreden aan ons diner beginnen de gewenste nieuwe ideeën en tips nederlands als moedertaal waren helaas niet verkregen wel het goede gevoel op de juiste weg te zitten met dit goede gevoel gingen wij weer naar nijmegen en vol vertrouwen terug onze lio stage in hopend dat in de volwasseneneducatie en het mbo wordt b ij het wij over een aantal jaren de aankomende lio s onderwijs in moderne vreemde talen en nederlands als net zo n goed gevoel kunnen geven met tweede taal in toenemende mate gebruik gemaakt van misschien hier en daar een tipje en een goed taalportfolio s die gebaseerd zijn op het common ideetje european framework van de raad van europa dat sluit mooi aan bij het inrichten van het onderwijs op competenties en het geeft ruimte voor het meer zelfstandig leren van een vreemde of tweede taal de vraag is of het raamwerk ook bruikbaar is voor het onderwijs in nederlands als moedertaal dat zou immers handig zijn bij de afstemming van het onderwijs in talen en overzichtelijk voor leerlingen en docenten bovendien heeft de europese unie in 2000 in polen besloten het europees referentiekader te adopteren dit betekent dat deze europese taalniveaus in het onderwijs worden ingevoerd in alle landen van de unie dus ook in nederland meestrings en breed slo geven in dit artikel een eerste antwoord op deze vraag die voor de toekomst van het onderwijs nederlands van betekenis kan blijken te zijn enthousiaste leergierige lio s op de achttiende hsn conferentie in antwerpen om de vraag te beantwoorden of het common european framework ook bruikbaar is voor nederlands als moedertaal is enig inzicht in dit europees referentiekader gewenst in dit artikel gaan we uitgebreid op het beschrijvingskader in vervolgens komen enkele nederlandse uitwerkingen van het

cef aan bod het artikel sluiten we af met opmerkingen over het nut de wenselijkheid en de mogelijkheid van een 11 200 moer i28 taalportfolio lezers die mee willen denken en zes niveaus van vijf vaardigheden werken aan de verdere uitwerking kunnen een en ander heeft geleid tot een set van contact opnemen met the un meestrings taalbeheersingschalen de gemeenschappelijke referentieniveaus van taalbeheersing in het cef zijn het europees referentiekader a basisgebruiker h et common european framework kortweg cef b onafhankelijk gebruiker en council of europe 2001 is een publicatie die in c vaardig gebruiker de jaren negentig van de vorige eeuw ontwikkeld is voor het onderwijs in moderne elk niveau kent twee subniveaus a1 a2 b1 b2 vreemde talen het doel dat de raad van europa c1 en c2 ermee heeft is de taalrijkdom van europa te stimuleren de communicatie tussen landen over om leerlingen en leerkrachten zich op taalvaardigheid te vergemakkelijken en te praktische wijze te laten oriënteren op de verbeteren en het leren van moderne vreemde verschillende niveaus is een meer gedetailleerde talen te stimuleren dit laatste wil de raad van kaart gepubliceerd waarin vijf vaardigheden op europa om de europese contacten te stimuleren deze zes niveaus worden beschreven deze en het wederzijds begrip van mensen uit vaardigheden zijn verschillende landen en culturen te vergroten begrijpen het cef ibid p 6 is bedoeld om gebruikt te o luisteren worden voor het plannen van o leze n taalleerprogramma s doorlopende leerlijn spreke n diploma s o gesproken interactie zelfgestuurd leren o gesproken productie schrijve n het cef vormt een voorlopig sluitstuk van europese ontwikkelingen op het gebied van het gebruikelijk is ook de indeling waarbij de moderne vreemde talonderwijs van de mondelinge en de schriftelijke vaardigheden bij afgelopen dertig jaar de ontwikkeling van het elkaar geplaatst worden lezen en schrijven cef richtte zich aanvankelijk voornamelijk op luisteren spreken en gesprekken voeren volwassenen die over de grens reizen en werken maar de uitwerkingen van de cef richten zich met deze grid zoals de kaart wordt genoemd ook in toenemende mate op leerlingen in het kan iedereen een eerste zelfevaluatie van de voortgezet secundair onderwijs en zelfs het taalbeheersing in een vreemde of tweede taal basisonderwijs een voorbeeld van dat laatste is uitvoeren in bijlage 1 staat een grid voor in nederland het taalportfolio mvt voor nederlands als tweede taal leerlingen van 9 jaar en ouder zie w taalportfolio nl het cef is verder te beschrijven met behulp van de volgende onderdelen de het cef is ontwikkeld op basis van diverse deelvaardigheden de globale descriptoren en onderzoeken een belangrijke rol heeft een de kenmerken de descriptoren zijn te zwitsers onderzoek gespeeld aan dit onderzoek beschouwen als het hart van het cef en de hebben zo n 300 docenten 500 klassen en 2800 uitwerkingen ervan in taalportfolio s de taall eeders meegewerkt uit voorgezet onderwijs recente publicatie taalprofielen liemberg en onderwijs aan volwassenen ibid p 217 meijer 2004 geeft ontwikkelaars een goed 225 daarnaast en daarna zijn er diverse andere beeld van de elementen waaruit het cef en onderzoeken uitgevoerd over het gebruik van uitwerkingen van het cef is opgebouwd hier verschillende uitwerkingen van het cef het geven we een aantal descriptoren weer en gaan cef ibid 205 216 geeft een overzicht van 12 we kort in op de voorbeelden en kenmerken verschillende te gebruiken methodes voor schaalonderzoek 2004 4 moer 129 descriptoren kort een

zin met eventueel een bijzin niet per deelvaardigheid zijn globale descriptoren langer dan twee clauses 25 woorden geformuleerd deze maken het betreffende onafhankelijk van de descriptor moet te niveau concreet voor de gebruiker docent en zeggen zijn dat iemand dat kan of niet leerling descriptoren worden ook wel i can zonder daarbij afhankelijk te zijn van andere do statements genoemd vanwege de vorm descriptoren op dat niveau enkele voorbeelden van descriptoren uit taalprofielen zijn met tussen haken het voorbeelden en kenmerken n betreffende niveau om de herkenbaarheid te maximaliseren zijn de l u is t eren descriptoren van voorbeelden voorzien concrete kan hoofdpunten van korte en duidelijke taalgebruik situaties voor verschillende talen en berichten op radio en tv begrijpen als verschillende situaties zullen deze voorbeelden onderwerp en context bekend zijn en steeds opnieuw geformuleerd moeten worden wanneer er langzaam en duidelijke wordt omdat een eerste eis die eraan gesteld moet gesproken a2 worden is dat de gebruiker ze herkent als een kan met gemak complexe interacties tussen realistisch uit te voeren activiteit in de derden volgen in groepsgesprekken en betreffende taal deze voorbeelden worden debatten zelfs over abstracte complexe gekozen voor verschillende domeinen voor onbekende onderwerpen cl zover voor de beoogde gebruiker relevant lezen onderwijs werk het publieke domein en het kan een korte standaardmededeling lezen persoonlijke domein al kan in alledaags materiaal zoals brieven aan elk niveau van het ce f ligt per vaardigheid brochures en korte officiële documenten een beschrijving ten grondslag van relevante informatie vinden en begrijpen tekstkenmerken die kenmerken zijn essentieel b1 omdat daarmee het niveau wordt vastgelegd van gesprekken voere n de taalhandeling die in de descriptoren ik kan kan informatie vragen over zaken en kan formuleringen wordt aangeduid de aspecten eenvoudige transacties doen in winkels waaraan in de kenmerken aandacht wordt postkantoren en banken a2 besteed verschillen per vaardigheid passend bij kan gevoelens uiten en op gevoelens van die vaardigheid onderstaande tabel 2 geeft een anderen reageren b1 overzicht van deze kenmerken volgens spreken taalprofielen liemberg meijer 2004 voor de kan vertrouwde zaken en personen op een ontwerpers van lessen lesmateriaal en toetsen eenvoudige manier beschrijven a2 zijn deze kenmerken bepalend i n de kan lange en ingewikkelde verhalen communicatie met taalleerders worden ze alleen vertellen cl in samengevatte vorm gebruikt schrijven kan een eenvoudige mededeling doen al beschmren kmmedzen urn de vaardigheden in taalprofielen kan teksten schrijven waarin argumente n vaardigheid kenmerken enkel e worden uitgewerkt en onderbouwd b2 voorbeelde n luisteren tekstkenmerken al onderwerp eisen die het cef aan deze descriptoren stelt receptief onderwerp teksten hebben zijn de volgende council of europe 2001 p woordgebruik en betrekking op zee r 205 descriptoren zijn zinsbouw tempo en eenvoudige e n positief de formulering geeft aan wat je articulatie vertrouwde kunt en wat niet je nog niet kunt tekstlengte onderwerpen uit he t concreet een descriptor beschrijft een strategieën signalen dagelijks leven bepaalde taa k herkennen e n helder transparant voor de lezer zonder i nter p reteren jargon 200 moer 130 beschreven kenmerken van de vaardigheden in in de taalprofielen liemberg meijer 2004 taalprofielen n vervolg staan strategieën alleen expliciet genoemd bij de kenmerken van lezen en luisteren bij alle

lezen tekstkenmerken a2 woordgebruik descriptoren en voorbeelden zijn natuurlijk receptief onderwerp en zinsbouw passende aanpakken en strategieën aan te geven woordgebruik en hoogfrequente om de taal te leren en beter te gebruiken het zinsbouw tempo en woorden en woorden eindelijk spreekt van communicatieve strategieën en articulatie bekend uit de eigen leervaardigheid in profiele deutch een uitwerking tekstlengte taal of behorend tot van het eindelijk die door de duitse uitgeverij strategieën signalen internationaal langenscheidt verspreid wordt zijn herkennen en vocabulaire communicatieve strategieën uitgewerkt voor het interpreteren plannen en uitvoeren controleren en repareren hulpmiddelen van vormen van communicatie en gesprekken tekstkenmerken bl hulp de leerstrategieën voor voor tijdens en na het voeren receptief onderwerp taalgebruiker wordt leren woordgebruik en direct aangesproken zinsbouw tempo en soms moeten voorlopige conclusie articulatie hulp bepaalde woorden en deze beschrijving van het europees tekstkenmerken uitdrukkingen referentiekader in de vaardigheden deel productief herhaald worden vaardigheden descriptoren voorbeelden en onderwerp ongebruikelijke kenmerken laat zien dat het kader voor vreemde woordenschat en idiomatische en tweede taalverwerving ontwikkeld is dit is woordgebruik uitdrukkingen worden het duidelijkst af te lezen aan de kenmerken grammaticale vermeden en er wordt bijvoorbeeld de aandacht voor vloeiendheid correctheid duidelijk de aandacht voor hulp die moedertaalsprekers interactie gearticuleerd kunnen bieden de nadruk op articulatie ook vloeiendheid bij de descriptoren met name die op niveau al coherentie uitspraak en a2 is te zien dat het uitgangspunt is dat de spreken tekstkenmerken b2 vloeiendheid leerling al een zekere mate van cognitieve productiefi stukken teks t ontwikkeling heeft doorgemaakt voordat hij onderwerp worden in een vrij vaardigheden verwerft in de nieuwe te leren taal woordenschat en vast tempo of die nu in de onmiddellijke omgeving van de woordgebruik geproduceerd eerder een rol speelt tweede taal of dat niet of grammaticale alhoewel de spreker nauwelijks doet vreemde taal maar de correctheid soms aarzelt descriptoren geven wel taaltaken aan die ook in vloeiendheid wanneer hij zij zoekt het taalonderwijs nederlands in toenemende coherentie uitspraak naar patronen en mate een structurerende rol spelen deze uitdrukkingen en functionele benadering van taalonderwijs is zeer zijn nog maar herkenbaar aan de indeling in vaardigheden en weinig lange pauzes deelvaardigheden en aan de concrete situaties schrijven tekstkenmerken cl coherentie de die in de voorbeelden gegeven worden is ook productief duidelijke goed vaak niet af te lezen dat het om tweede of onderwerp lopende en vreemdetaalverwerving gaat woordenschat en goedgestructureerd e woordgebruik tekst vertoont een nederlandse uitwerkingen grammaticale goed gebruik van er zijn in nederland in de afgelopen jaren correctheid spelling structuurpatronen diverse uitwerkingen van het eindelijk en interpunctie verbindingswoorden geproduceerd het is niet nodig die allemaal te coherentie en andere puzzelen beschrijven een opsonuning ervan en van de voor cohesie vindtplaatsen volstaat de uitwerkingen zijn op verschillende niveaus en in verschillend e 200 moet 131 richtingen gemaakt allereerst zijn er leerproces in het dossier kan de leerling uitwerkingen genaakt voor de bewijsstukken verzamelen die aantonen dat hij leerling cursist student het gaat daarbij om het beoogde niveau aan kan

taalportfolio s daarnaast zijn er ondersteunende materialen voor docenten en ontwikkelaars taalportfolio s zijn er voor het onderwijs in moderne vreemde talen voor leerlingen van 9 jaar taalportfolio s en ouder 12 jaar en ouder 15 jaar en ouder en voor een taalportfolio binnen cef bestaat uit een volwassenen educatie zie o a taalportfolio nl taalpaspoort een taalbiografie een taaldossier en europeestaalpor folio nl ze zijn er met checklists voor vijf vaardigheden luisteren ook voor nederlands als tweede taal nt2 voor gesprekken voeren spreken lezen en schrijven volwassenen zie cinop nl portfoliont2 en 12 slo in ontwikkeling sinds 2004 bestaat het taalpaspoort geeft een samenvatting van de er op slo een project taalportfolio nt2 12 taalbeheersing van de eigenaar voor de vijf dat werkt aan het geschikt maken van het vaardigheden in bijvoorbeeld tabelvorm in taalportfolio nt2 voor volwassenen voor onderstaande tabel zijn data ingevuld waarop de neveninstromende leerlingen van 12 jaar en eigenaar het bedoelde niveau afgesloten heeft ouder in internationale schakelklassen isk en van daaruit in het reguliere voortgezet een overzicht van taalbeheersing in een gefingeerde onderwijs breed meestringa 2004 dit taal frans project wordt uitgevoerd op aanvraag van de niveau s al a2 b1 b2 sectie nt2 van levende talen en de luis te re n 09 9 5 03 96 09 9 8 begeleidingsdienst marant educatief uit arnhem l ezen 1 0 9 5 06 96 09 97 09 9 9 en nijmegen docenten van een aantal isk s en voeren 105 96 vmbo s hebben voor de descriptoren in de spreken 1 03 96 checklists passende situaties geformuleerd die leerlingen van 12 aanspreken op dit moment zijn voor het taalportfolio checklijsten voor in een taalbiografie kan de leerling haar of zijn gesprekken voeren en schrijven ontwikkeld die nu ervaringen met tailleren samenvatten welke op een aantal pilotscholen worden talen gebruikt hij met wie in welke talen heeft uitgeprobeerd in 2005 wordt dit project hij onderwijs gehad en hoeveel enz voortgezet met het formuleren van passende situaties voor lezen luisteren en spreken de met behulp van de checklisten waarin de opzet is dit nog in de eerste helft van 2005 vaardigheden per niveau door ik kan zodanig ontwikkeld te hebben zodat de formuleringen descriptoren met voorbeelden pilotscholen ook deze vaardigheden in het en korte toelichtingen geconcretiseerd worden schooljaar 2004 5 kunnen uitproberen met hun kan de leerling nauwkeurig aangeven welk leerlingen niveau hij voor de verschillende vaardigheden gehaald denkt te hebben in recente versies van ondersteunende materialen de checklist kan hij per descriptor het volgende ook met het onderstaande overzicht van aangeven ondersteunende materialen streven we geen kan ik niet volledigheid na het gaat er slechts om om een kan ik met moeite indruk te geven van de mogelijkheden kan ik met gemak wil ik lere n i n de eerste plaats is er sinds kort de publicatie taalprofielen liemberg en meijer 2004 te taalhandelingen die je met moeite kunt zijn downbaden van europeestaalportfolio nl bij uitstek geschikt om als leerdoel te kiezen die als nederlands basisdocument dat de ben je al aan het leren de checklist is daarmee ontwikkeling van competenties in een vreemde niet alleen een beschrijvingsinstrument maar taal beschrijft in can do statements voor ook een basis voor verdere planning van het ontwikkelaars van leermiddelen lessen e n 200 m oer 132 toetsen h et is een leeftijdonafhankelijk ook voor het primair onderwijs wordt gewerkt document daarnaast is er een raamwerk mvt aan een passend docent portfolio aarts in het secundair

beroepsonaerwijs liemberg 2001 broeder 2004 verder heeft bureau ice om het vreemdetalenonderwijs te doen inmiddels communicatie assessments ontwikkeld aansluiten op de kwalificatiestructuur van het voor het toetsen van gespreksvaardigheid nt2 beroepsonderwijs en een diagnose instrument spreken en schrijven nt2 in de tweede plaats is er het project naar een portfolio nt2 geweest dat het door de raad bovenstaande ontwikkelingen en de van europa inmiddels gecertificeerde implementatie van geïntegreerde portfolio's in taalportfolio nt2 voor volwassenen heeft het onderwijs leiden steeds vaker tot de vraag opgeleverd en een reeks aanvullende producten zou een portfolio voor nederlands als het gaat om de volgende moedertaal voor het volwassenenonderwijs en a een raamwerk nt2 een vertaling en voor basis en voortgezet onderwijs niet ook bewerking van de niveauschalen van het een goed instrument zijn om de taalvorderingen common european framework of reference van leerlingen vast te leggen en is het cef cef het cef functioneert als de standaard common european framework een waaraan de taalvaardigheidsniveaus die in het bruikbaar en haalbaar kader portfolio nt2 worden gedocumenteerd worden gerelateerd de checklists bij het nut en wenselijkheid van taalportfolio taalportfolio zijn hier een afgeleide van moedertaal gemaakt voor cursisten het nut van een l1 taalportfolio dringt zich in b een stalenboek assessment dalderop en toenemende mate op zowel de rapporterende teunisse 2002 het stalenboek bevat functie als de pedagogische functie van zo n voorbeelden van assessmenttaken voor nt2 taalportfolio zijn daarbij in het geding leerders en een handleiding voor docenten en andere beoordelaars assessoren die de rapporterend taalvaardigheid van volwassen nt2 leerders het competentiegericht werken is in het mbo via assessment op een valide en betrouwbare en in toenemende mate in het vmbo een item wijze willen beoordelen waar over nagedacht wordt en waarmee c een handleiding portfoliomethodiek nt2 gewerkt wordt omdat in roc s het werken kerkhoff en liemberg 2002 de handleiding met taalportfolio s toeneemt ontstaat in het bespreekt de achtergronden en opzet van het vmbo de behoefte daarop aan te sluiten het is portfolio nt2 en geeft methodische op zijn minst merkwaardig zo niet ongewenst handreikingen voor docenten om de dit alleen te kunnen doen voor vreemde talen taalportfolio in het onderwijs optimaal te en voor leerlingen voor wie nederlands een gebruiken tweede taal is d het invoeringshandboek portfolio nt2 dit buiten de overgang van vmbo naar mbo is ook bestaat uit een checklist met een toelichting de overgang van basisonderwijs naar het voor roc s die de invoering van de voortgezet onderwijs een breukvlak in het portfoliomethodiek overwegen of al besloten onderwijsaanbod aan leerlingen de al dan niet hebben tot invoering ervan warme overdracht van leerlingen wordt veelal e een implementatietraining werken met portfolio begeleid met gegevens waarmee de docent in nt2 de training bevat materiaal voor een het voortgezet onderwijs onvoldoende modulair opgezette vierdaagse training voor informatie in handen krijgt om zijn onderwijs docenten begeleiders onderdeel hiervan is op in te richten zowel uit pedagogische een portfolio met docentcompetenties die overwegingen ik wil eerst onbevooroordeeld passen bij het werken met aan het cef mijn pappenheimers leren kennen als uit gerelateerde taalportfolio s praktische ik heb geen bruikbare informatie starten docenten nederlands en engels en geschie-

denis en wiskunde het gebrek aan 200 meer 133 aansluiting is niet alleen een taalprobleem in een ondersteunende rol bij spelen het vo vaak van voren af aan alles wordt nog o het taalportfolio sluit aan bij de tendens even behandeld in het onderwijs de leerlingen een de kerndoelen basisonderwijs nieuwe grotere verantwoordelijkheid te geven onderbouw en de eindtermen nederlands voor het leerproces vmbo en tweede fase zijn te weinig niveau o het geeft de leerlingen de mogelijkheid gerelateerd zowel naar binnen het onderwijs hun inzicht in het leerproces te vergroten als naar buiten toe geven ze te weinig het ontbreken van beheersingsniveaus in he t informatie over op de terreinen waarop en de moedertaalonderwijs is een gemis dat mate waarin de leerlingen in die fase van het leerlingen en docenten binnen de klas parten onderwijs vooruit gaan de gedachte binnen speelt het moedertaalonderwijs is altijd geweest dat de genuanceerde beoordeling van beheersing taalvaardigheidvergroting een cyclisch proces van een taal waarvoor het cef de basis legt is waarbij steeds dezelfde vaardigheden op een biedt mogelijkheden tot gedifferentieerde hoger dieper abstracter niveau aan de orde planning en feedback op deelvaardigheden komen dit leidt tot herhaling van doelstellingen bijvoorbeeld onderstaande theoretisch lijkt er op het eerste gezicht geen kerndoelen basisonderwijs aanbodsdoelen barriere voor een moedertaalvariant van het zijn ook doelen die het voortgezet onderwijs cef te zijn in beide gevallen moedertaal en aan de orde zij n tweede vreemde taal gaat het om natuurlijke verwerving die ondersteund kan worden met twee kerndoelen basisonderwijs nederlands schoolse instructie en oefening de vraag is waar de voetangels en klemmen zitten 5 de leerlingen leren naar inhoud en vorm teksten te schrijven met verschillende d e nivea ub eschrijvingen e n n ede rl and s functies zoals informeren instrueren als moe d ertaal overtuigen of plezier verschaffen bij het opsporen van mogelijke voetangels en klemmen voor een ll variant van het cef gaat 11 de leerlingen leren een aantal taalkundige het om de volgende vraag in hoeverre zou de principes en regels zij kunnen in een zin niveaubeschrijving in kenmerken het onderwerp het werkwoordelijk gezegde deelvaardigheden descriptoren en voorbeelden en delen van dat gezegde onderscheiden de per vaardigheid van toepassing kunnen zijn op leerlingen kennen standaardtaalverwerfers van 4 18 21 de o regels voor het spellen van werkwoorden periode van onderwijs h et antwoord op deze o regels voor het spellen van andere vraag geeft aan wat er mogelijk aan veranderd woorden dan werkwoorden zou moeten worden of wat er anders gedaan o regels voor het gebruik van leesteke n kan worden ook in het kader van het onderwijs van het bij de aanvang van het kleuter onderwijs nederlands aan van huis uit nederlands verschillen leerlingen al aanzienlijk in hun sprekende kinderen in het buitenland kan een beheersing van de standaardtaal voor leerlingen moedertaalportfolio een rol gaan vervulle n die de standaardtaal van huis uit spreken geldt als cef in europees verband in de dat zij een stevige basis hebben gelegd ze communicatie over taalbeheersing een kunnen in directe een op een communicatie belangrijke rol gaat spelen is het niet handig heel veel begrijpen door hun vaak creatieve moedertaal daar buiten te laten taalgebruik zijn ze regelmatig tot het produceren van verassend inzichten in staat pedagogisch toch is hun taalverwerving nog lang niet zelfstandig leren veronderstelt dat de leerling uitontwikkeld uitzonderingen

daargelaten in toenemende mate greep krijgt op zijn eigen moet de verwerving van de geletterdheid nog leerproces een moedertaalportfolio kan daar vrijwel helemaal beginnen verder is de kleuter 2004 meer 134 over het algemeen nog bezig met voortgaande over het onderzoek waren de aanwezigen het er taalverwerving op alle niveaus nwt 1978 over eens dat uitwerking van het europees p 101 e v paus red 2002 p 30 43 referentiekader voor nederlands als moedertaal op fonologisch niveau auditieve discriminatie ter hand genomen moet worden op morfologisch niveau sterke werkwoorden bij nederlands conclusie op lexicaal een geschatte woordenschat van over het algemeen kun je concluderen dat het gemiddeld 3000 woorden receptief en 2000 actief een systeem van opklimmende woorden productief wordt wel gehanteerd taalbeheersing is waarbij je voor het l1 voor moedertaalsprekers en semantisch niveau onderwijs aan niveau al in het onderwijs niet al meerdere dubbele en diepere betekenissen te veel hebt de niveaus daarboven zijn in moeten nog voor een groot deel verworven toenemende mate bruikbaar op syntactisch samengestelde complexe constructies en tekstueel niveau de conclusie kan dan ook zijn dat het common op pragmatisch niveau wat hoort past niet european framework for languages een bruikbare bij verschillende sociale gezelschappen basis biedt voor een schaal van taalbeheersing ook als dat de moedertaal van kinderen in feite gaat de taalverwerving een leven lang leerlingen cursisten of studenten is het lijkt door je leert steeds nieuwe woorden over de mogelijk en het is zinvol daarbij dezelfde bijbetekenissen ervan betere formuleringen onderverdeling van niveaus aan te houden meer over opbouw van teksten en zo voort onder andere met het oog op vergelijkbaarheid voor kleuters die nederlands als tweede taal met andere talen leren geldt veelal dat ze in hun eerste taal talen een soortgelijke basis gelegd hebben en dat de als het kan dan is de conclusie dat het ook zeer overstap naar nederlands nog gelegd moet wenselijk is er verder aan te gaan werken dit worden voor zover daarmee voorschools al niet gezien de vele ontwikkelingen in het onderwijs een begin mee gemaakt is waar zo n instrument een rapporterende en pedagogische functie zou kunnen gaan uitgaande van deze situatie heeft de vervullen een l1 taalportfolio is wenselijk en projectgroep nederlands vo van de slo een bruikbaar eerste aanzet gegeven voor het beantwoorden ten behoeve van zelfstandig lerende leerlingen van de vraag in hoeverre de schalen van de cef voor doorlopende leerlijnen van basisonderwijs van toepassing kunnen zijn voor het naar verschillende vormen van voortgezet moedertaalonderwijs ze hebben daarbij in het onderwijs en van voortgezet onderwijs naar bijzonder gekeken naar de onderkant van de middelbaar beroepsonderwijs en hoger cef de niveaus a en b omdat haar indruk was onderwijs dat de bovenste niveaus voor l1 veel meer bruikbaar lijken te zijn dan de onderste in het om tegemoet te komen aan de groeiende verslag van het onderzoek zie meesters 2005 behoefte aan een algemeen bruikbaar zijn haar bevindingen uitvoerig weergegeven instrument voor nederlands op de nevel e a 2004 hebben onlangs een breukvlakken po vo en vo mbo kan onderzoek uitgevoerd naar het onderwijs onderzocht worden of er geen tussentijds nederlands in het mbo en de beheersing van het taalportfolio instrument voor po en vo gemaakt nederlands door de leerlingen bij de entree van kan worden zo n instrument kan een rol spelen het mbo en bij het betreden van de in

het meer principiële onderzoek naar arbeidsmarkt aanleiding is een toenemende aanpassing van de kenmerken en de descriptoren zorg naar de taalvaardigheid van mbo en voorbeelden op het leerli ngen in dit onderzoek is onder meer moeder-taalverwervingsproces met name op de gebruik gemaakt van instrumenten die op het a niveaus en voor jongere kinderen in de cef zijn gebaseerd op een expertmeet-ing van tweetalige situatie in friesland dat met het cinop op 14 december 2004 in utrecht moedertaal en tweedetaalsprekers i n 200 moer 1 35 nederlands en fries daarvoor een vruchtbare paus h red portaal praktische didactiek voor het bodem biedt zal daarmee een start worden primair onderwijs bussum coutinho 2002 ge-maakt websites noten en literatuu r culture2 coe int portfolio 1 dit artikel is ge-baseerd op een uitgebreider taalportfolio nl verslag van een verkennende studie naar de nabmvt nl haalbaarheid en bruikbaarheid van het europees europeestaal-portfolio nl referentiekader voor het leren onderwijzen en cinop nl portfoliont 2 toetsen van talen in de context van moedertaalonderwijs dit verslag wordt voorgelegd aan collega s en leidt tot een advies voor verdere uitwerking geïn-teresseerden kunnen dit verslag bij slo bestellen aarts r p broeder een taalportfo-lio voor docenten in het basisonderwijs in toegpaste taalwetenschap in artikelen 72 p 75 88 2004 bohnen e a laaggeletterdheid in de lage landen s groningen neder-landse taalunie 2004 breed m t meestrings een taalportfoli o nt2 12 in conferen-tie het schoolvak nederlands antwerpen 2004 council of europe common european framework of reference for l nnguages learning teaching assessment 2001 dalderop teunisse stalenboek assessment s hertogenbosch cinop 2002 driesen m e liemberg e leenders h den exte r e van kleunen referentiedocument talen in de com-petentieprofielen advies aan het procesmanagement versie 0 7 bve raad intern document 2004 kerkhoff a e liemberg handleiding portfoliomethodiek s hertogen-bosch cinop 2002 liemberg e d meijer red taalprofielen leerlijnen competen-tiegericht vreemdetalenonderwijs enschede nab mvt 2004 meestrings t cef en eer-ste taal verkennend onderzoek haalbaarheid taalportfolio voor nederlands als moedertaal standaardtaal l1 enschede slo interne publicatie 2005 neuvel j t bersee h den exte r m tijssen nederlands in het middelbaar beroepsonderwijs s hertogen-bosch cinop 2004 nijmegense werkgroep taaldidactiek taaldidactiek aan de basis groningen wolters noordhoff 1978 200 moe r 136 bij lage i grid matrix voor zelfe-valuatie taalportfolio nt2 12 begrijpen spreken schrijve n luisteren lezen productie interacti e ik kan moeiteloos ik kan ik kan een ik kan zonder ik kan een duidelijke gesproken taal moeiteloos duidelijke moeite deelnemen en vloeiend lopende begri-pjen in welke vrijwel alle goedlopende aan welk gesprek tekst in een gepast e vorm dan ook vormen van de beschrijving of of discussie dan stijl schrijven ik ka n hetzij in direct geschreven taal redenering ook en ben zeer complexe brieven con-tact hetzij via lezen inclusief presenteren in vertrouwd met verslagen o f radio of tv zelfs abstracte een stijl die past idiomatische artikelen schrijve n wanneer in een structureel of bij de context uitdrukkingen en waarin ik een zaa k snel linguis-tisch en in een spreektaal ik kan weergeef in ee n moedertaaltempo complexe doel-treffende mezelf vloeiend doeltreffende n gesproken wordt teksten zoals logische uitdrukken en de logische structuur v als ik tenminste handleidingen structuur zo-dat fijnere zodat de lezer de enige tijd heb om specialistische de toehoorder in

betekenisnuances belangrijke punten vertrouwd te raken artikelen en staat is de precies weergeven kan opmerken en met het accent literaire werken belangrijke als ik een onthouden ik kan punten op te probleem samenvattingen van merken en te tegenkom kan ik en kritieken op onthouden mezelf hernemen professionele of en mijn betoog zo literaire werken herstructureren schrijven dat andere mensen het nauwelijks merken ik kan een langer ik kan lange en ik kan duidelijke ik kan mezelf ik kan me in betoog begrijpen complexe gedetailleerde vloeiend en duidelijke goed zelfs wanneer dit feitelijke en beschrijvingen spontaan gestructureerd en niet duidelijk literaire teksten geven over uitdrukken zonder tekst uitdrukken en gestructureerd is begrijpen en complexe merkbaar naar daarbij redelijk en wanneer relaties het gebruik van onderwerpen en uitdrukkingen te uitgebreid slechts impliciet verschillende stijlen daarbij subthema's hoeven zoeken ik standpunten zijn en niet waarden ik kan integreren kan de taal flexibel uiteenzetten ik kan expliciet worden gespecialiseerde specifieke en effectief in een brief een aangegeven ik kan artikelen en standpunten gebruiken voor opstel of een zonder al te veel lange technische ontwikkelen en sociale en verslag schrijven inspanning instructies begrijpen het geheel professionele over complexe ij tv programma's en zelfs wanneer deze afronden met doeleinden ik kan onderwerpen en films begrijpen geen betrekking een passende ideeën en daarbij de voor mij hebben op mijn conclusie meningen met belangrijke punten terrein precisie formuleren benadrukken ik kan en mijn bijdrage schrijven in een stijl vaardig aan die van die is aangepast aan andere sprekers de lezer die ik in relateren gedachten heb 200 moer 137 ik kan een langer ik kan artikelen ik kan duidelijke ik kan zodanig ik kan een duidelijke betoog en lezingen en verslagen gedetailleerde deelnemen aan een gedetailleerde tekst begrijpen en zelfs lezen die beschrijvingen vloeiend en spontaan schrijven over een complexe betrekking presentere gesprek dat normale breed scala van redeneringen hebben op over een breed uitwisseling met onderwerpen die volgen wanneer eigentijdse scala van moedertaalsprekers betrekking hebben op het onderwerp problemen onderwerpen die redelijk mogelijk is mijn interesses ik redelijk vertrouwd waarbij de betrekking ik kan binnen een kan een opstel of n is ik kan de schrijvers een hebben op mijn vertrouwde context verslag schrijven pa meeste nieuws en bepaalde interessegebied actief deelnemen informatie doorgeven actualiteiten houding of ik kan een aan een discussie of redenen aanvoeren piogrunma's op de tv standpunt standpunt over een en hierin mijn ter ondersteuning begrijpen ik kan innemen ik kan actueel onderwerp standpunten voor of tegen een het grootste deel eigentijds literair verklaren en de uitleggen en specifiek standpunt van films in proza begrijpen voordelen en ondersteunen ik kan brieven standaarddialect nadelen van schrijven waari n begrijpen diverse opties ik het persoonlijk uiteenzetten belang van gebeurtenissen en ervaringen aangeef ik kan de ik kan teksten ik kan uitingen ik kan de meeste ik kan eenvoudige hoofdpunten begrijpen die op een simpele situaties aan die zich samenhangende tekst begrijpen wanneer hoofdzakelijk manier aan elkaar kunnen voordoen schrijven over in duidelijk bestaan uit verbinden zodat ik tijdens een reis in onderwerpen die uitgesproken hoogfrequente ervaringen en een gebied waar de vertrouwd of van standaarddialect alledaagse of gebeurtenissen betreffende taal

persoonlijk belang wordt gesproken aan mijn werk mijn dromen wordt gesproken ik zijn ik kan over vertrouwde gerelateerde taal verwachtingen en kan onvoorbereid persoonlijke brieven zaken die ik kan de ambities kan deelnemen aan een schrijven waarin ik regelmatig beschrijving van beschrijven ik kan gesprek over mijn ervaringen en tegenkom op mijn gebeurtenissen in het kort redenen onderwerpen die indrukken beschrijf werk school vrije gevoelens en verklaringen vertrouwd zijn of tijd enz ik kan de wensen in geven voor mijn mijn persoonlijk hoofdpunten van persoonlijke meningen en belangstelling hebbe n veel radio of tv brieven begrijpen plannen ik kan of die betrekking programma s over een verhaal vertellen hebben op het actuele zaken of of de plot van een dagelijks leven over onderwerpen boek of film bijvoorbeeld familie van persoonlijk of weergeven en mijn hobby s werk reizen beroepsmatig reacties beschrijven en actuele belang begrijpen gebeurtenissen wanneer er betrekkelijk langzaam en duidelijk gesproken wordt 200 moer 138 ik kan zinnen en de ik kan zeer korte ik kan een reeks ik kan communiceren ik kan korte meest frequente eenvoudige teksten uitdrukkingen en over eenvoudige en eenvoudige notities woorden begrijpen lezen ik kan zinnen gebruiken om alledaagse taken die en boodschappen die betrekking specifieke in eenvoudige een eenvoudige en opschrijven ik kan hebben op gebieden voorspelbare bewoordingen mijn directe uitwisseling een zeer eenvoudige die van direct informatie vinden in familie en andere van informatie over persoonlijke brief persoonlijk belang eenvoudige alledaagse mensen leef vertrouwde schrijven zijn bijvoorbeeld teksten zoals omstandigheden onderwerpen en bijvoorbeeld om basisinformatie over advertenties folders mijn opleiding en activiteiten betreffen iemand voor iets mezelf en mijn menu s en mijn huidige of ik kan zeer korte te bedanken familie winkelen dienstregelingen en meest recente baan sociale gesprekken plaatselijke ik kan korte te beschrijven aan alhoewel ik omgeving werk eenvoudige gewoonlijk niet ik kan de persoonlijke brieven voldoende begrijp om belangrijkste punten begrijpen het gesprek zelfstandig in korte duidelijke gaande te houden eenvoudige boodschappen en aankondigingen volgen ik kan vertrouwde ik kan vertrouwde ik kan eenvoudige ik kan deelnemen ik kan een korte woorden en namen woorden en uitdrukkingen en aan een eenvoudig eenvoudige basiszinnen zeer eenvoudige zinnen gebruiken om gesprek wanneer de ansichtkaart schrijven begrijpen die zinnen begrijpen mijn woonomgeving gesprekspartner bereid bijvoorbeeld voor het mezelf mijn familie bijvoorbeeld in en de mensen die is om zaken in een zenden van en directe concrete mededelingen op ik ken te langzamer vakantiegroeten in mijn omgeving betreffen posters en in catalogi beschrijven spreektempo te kan op formulieren wanneer de mensen herhalen of opnieuw persoonlijke details langzaam en te formuleren en invullen bijvoorbeeld duidelijk spreken mij helpt bij het mijn naam formuleren van wat ik nationaliteit en adres probeer te zeggen noteren op een ik kan eenvoudige hotelinschrijvings vragen stellen en formulier beantwoorden die een directe behoefte of zeer vertrouwd e onderwerpen betreffen d council of europe conseil de 1 europe 2001 vertaling john de jong en francis staafsens 2004 4 moer 139